

'Die jongen moet ingenieur worden'

Frits Philips is niet meer. In deze speciale bijlage schetst onze verslaggever Ed van de Kerkhof het bewogen leven van een van de markantste Eindhovenaren aller tijden.

• Frits Philips, thuis op landgoed De Wielewaal in april 2000

Foto Jurriaan Balke

Een leven tussen God en gloeilamp

— Door ED VAN DE KERKHOFF —

Hij was al 84 toen hij tijdens een interview wat zat te filosoferen over het hiernaams en daarbij opmerkte dat hij de 'eeuwige rust' nou niet direct een prettig vooruitzicht vond. Letterlijk noemde hij dat toen 'het op een wolkje rusten in vrede'. Hij zou, zei hij, in de hemel toch ook graag iets om handen hebben. Die hemel stelde hij zich voor als een plek met veel muziek en kleur en "...met veel licht - als Philips hoop je dat natuurlijk altijd'. In die woorden zaten veel van de elementen die hem tot op hoge leeftijd karakteriseerden: zijn werklust, zijn religieuze bevoegenheid en dat tikje blijmoedige naïviteit dat zelfs zijn scherpste criticus vroeg of laat wist te ontwapenen. En natuurlijk benadrukte hij dat hij een Philips was. Per slot van rekening was hij de enige zoon van Anton Philips en dat feit bepaalde zijn leven. Afkomst en erfenis verzekerden hem van jongs af aan ook van een prettig leven en daaraan heeft hij, zonder dat stuitend ten toon te stellen, immer vastgehouden. „Ik nam altijd de vakantie waar ik recht op had“, zei hij ooit ter onderstreping van zijn credo dat een mens wel-

waar hard moet werken, maar daarbij de goede maat dient te betrachten. Aan workaholics en overdreven carrièremakers had hij een broertje dood, zo goed als hij ook karakter belangrijker vond dan kennis. „Een evenwichtig mens“, zo zei hij in zijn memoires, „komt het meest de gedachte van de Schepper nabij.“ Frits Philips, een leven tussen God en gloeilamp, met een regelmatig uitstapje naar de tennisbaan en de tribunes van PSV.

Zo gladjes als hierboven gesuggereerd verliep het leven van Frits Philips nou ook weer niet. Zijn pas begonnen carrière bij de company kwam aan een zeer dun draadje te hangen toen het er naar uitzag dat Frits moest kiezen tussen of God of Philips. Het conflict liep zo hoog op dat hij dreigde de koffers te pakken en naar de Verenigde Staten te emigreren. Eind augustus 1934 kwamen Frits en zijn vrouw Sylvia tijdens een weekend in Baarn in contact met de Morele Herbewapening, een spirituele beweging die vanuit de VS was komen overwaaien. Het echtpaar raakte ter plekke in de ban, hetgeen zeer tegen de zin was van vader Anton, zeker toen zoon Frits niet schroomde publiekelijk van

zijn religieuze bevoegenheid te getuigen. Het werd een hoogoplopend conflict. Pa Philips verbood Frits een openbaar optreden tijdens een bijeenkomst van de Morele Herbewapening in 1937. Frits, die al een reclameteekenaar van Philips een affiche had laten ontwerpen voor die meeting ('Nieuw Nederland loopt van stapel'), stapte toch achter de microfoon in de Utrechtse groentehallen, daarmee de bui trotsend die daags daarop over hem losbarstte toen zijn vader het verslag in een ochtendblad las. Frits waagde het zelfs een zaal af te huren in Eindhoven en zijn vader dreigde eigenhandig de bijeenkomst af te gaan gelasten. Uiteindelijk stuurde Anton zijn schoonzoon en opvolger Frans Otten met de nodige dreigementen het strijperk in - maar ook dat mocht niet baten. Frits hield stijfkopig vast. En won.

De Morele Herbewapening zou vervolgens een belangrijke rol blijven spelen, tot in de na-oorlogse statuten van Philips toe. Het luxueuze conferentieoord dat in het Zwitsers Caux na de oorlog door de beweging werd betrokken, werd de basis voor een internationaal netwerk van contacten, waar Frits Philips en het bedrijf meerdere malen handig gebruik van wist te maken. In Caux, zo wist Frits later met smaak te vertellen, was voor komen dat het complete Ruhrgebied in communistische handen was overgegaan. Maar dat was na de oorlog.

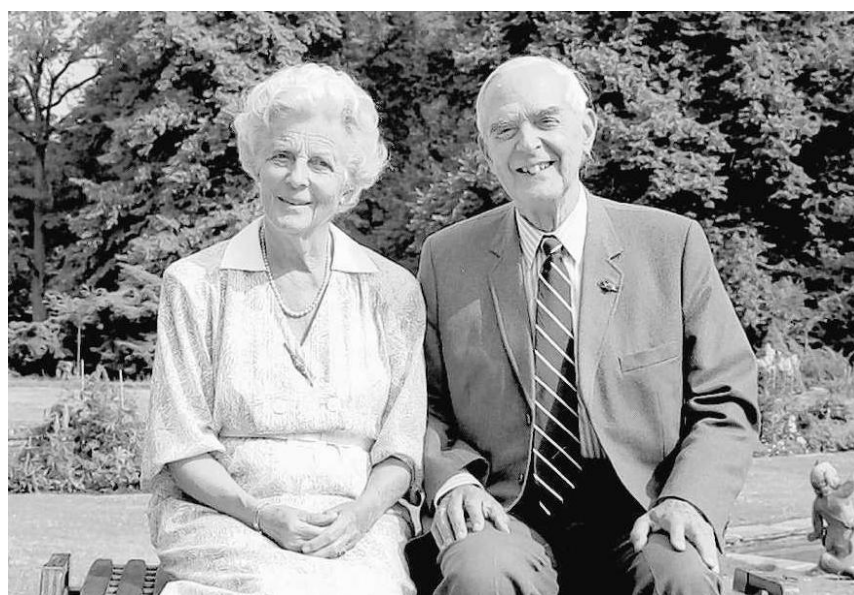
Frits Philips was voorbestemd om in de voetsporen van zijn vader te treden. Maar vader Anton moet zich wel eens afgevraagd hebben of zijn zoon voldoende kwaliteiten had om het roer van de opstomende multinational over te nemen. „Heel eerlijk gezegd“, schreef Frits later, „heb ik wel eens het gevoel gehad dat hij mij graag de aard had toegewenst van mijn jongere zuster Jetty, die niet zozeer een studiehoofd had, maar die heel doortastend, pienter en bijdehand was. In elk geval besefte hij, dat hij mij veel moest leren en moest werken aan mijn vorming tot industrieel.“ Toen de jonge Frits speelde met de gedachte om jurist te

worden, net als de Philipsjurist mr. H. F. van Walsum - bij wie hij logeerde tijdens een reisje van zijn ouders - reageerde pa Philips woedend. Hij moet, toen hij van het idee hoorde, het kantoor van Van Walsum zijn binnengestormd met de uitroep: „Wat doe jij aan de toekomst van mijn zoon te peuten? Die jongen moet ingenieur worden!“ Pa besliste en Frits volgde de bevelen op. In Delft, waar hij werktuigbouwkunde studeerde, was het echter vooral het corpsleven dat hem boeide. Frits kreeg van thuis een ruime toelage en een vierpersoons Renault (zijn vader had hem het meerijden achterop een motor verboden), zodat

hij zich uitgebreid kon uitleven in gezellige aangelegenheden als het studententoneel, de sportwedstrijden en de balavondjes. Zeker in het begin kwam het studeren op de tweede plaats en Frits zakte in het derde jaar dan ook voor zijn propaedeuse. Bij zijn eind-examen probeerden de professoren met man en macht om Frits een cum laude te bezorgen - prof. Landberg had voordien een topositie bij Philips bekleed - maar: „...hoe ze ook hun best deden, het kwam er

niet geheel uit. Overigens betwijfel ik zelf achteraf of ik dat predikaat 'met lof' werkelijk zou hebben verdiend“, aldus Frits later. Op 1 december 1930 trad Frits in dienst bij Philips om nog geen vijf jaar later benoemd te worden tot onderdirecteur. Op de hoogste sport was voorlopig geen plaats voor hem. Zijn vader had in de erfopvolging voorzien door de benoeming van Frans Otten, getrouwd met de oudste zus van Frits, Annetje. Otten was de sterke vent die Anton Philips zich altijd gewenst had; Otten was degene die de snoei-operatie tijdens de crisisjaren aanvoerde, waarbij duizenden Philipswerknemers op straat kwamen te staan. In de memoires heet het: „Ik was nu eenmaal wat artistiek, fantaseerde graag, vergat wel eens iets, heel anders dan mijn zuster Jetty en mijn zwager Frans, die praktisch en nauwgezet waren, zodat mijn vader op hen kon bouwen.“ (Bij de negentigste verjaardag van Frits Philips zei professor H. Casimir: „Hij kon heel goed tekenen; die krabbelletjes die hij maakte als een vergadering vervelend werd, waren altijd ver boven het gemiddelde. Hij tekende graag scheepjes...“).

► Herinneringen aan kamp speelden grote rol

• Sylvia en Frits Philips vierden in de zomer van 1989 hun diamanten bruiloft. Foto Ton de Hond

• Uit handen van toenmalig Eindhoven burgemeester ir. Herman Witte ontvangt Frits Philips in 1965 een van de hoogste Nederlandse onderscheidingen. Foto Ab de Jager

• Tijdens een spontane jubileumviering van Philips ten tijde van de Tweede Wereldoorlog werd Frits Philips door enkele personeelsleden op de schouders genomen. Foto Philips Archief

• Koningin Juliana reikt aan Frits Philips, president-directeur van Philips, op 1 december 1970 op paleis Soestdijk de zeer bijzondere eremedaille in goud van 'voortvarendheid en vernuft' verbonden aan de huisorde van Oranje uit. Hun respectievelijke echtgenoten prins Bernhard en Sylvia Philips kijken toe. Foto Anefo

Herinneringen aan kamp speelden grote rol

• Frits Philips komt poolshoogte nemen als bomen van zijn landgoed De Wielewaal verhuizen naar het terrein van de High Tech Campus. Foto Vincent Wilke

Foto Vincent Wilke

► Vervolg vorige pagina

Op de avond vóór de inval van de Duitse troepen bevond Frits zich op het tennisveld. Bij Philips was men al geruime tijd op de hoogte van de plannen van Hitler. De regering was onder druk gezet om het mogelijk te maken de hoofdzetel van het bedrijf te verplaatsen naar de Antillen en er waren trusts opgericht in Engeland en de Ver-

enigde Staten. Ook was er een evacuatieplan opgesteld om, zo gauw de oorlog uitbrak, de belangrijkste onderdelen van het Eindhovense machinepark en de daarbijbehorende technici achter de veilig geachte Hollandse Waterlinie in veiligheid te brengen. Op de avond van die negende mei besloot Otten zijn zwager Frits van het sportveld te roepen. Diezelfde nacht nog werd de evacuatie vanuit Eindhoven op gang gezet, maar de

Philipskolonne strandde vóór de Waterlinie werd bereikt. Duitse troepen hadden de brug over de Moerdijk al bezet en de Philipsstaf was gedwongen de nacht door te brengen in enkele boerderijen, om er de volgende morgen de moed in te houden met het rijmpje „Al gaat de oorlog nog zo scheef, wij scheren ons met Philishave!”.

de baas in Eindhoven, in werkelijkheid was hij een koning zonder land. Tijdens de eerste maanden na de capitulatie van ons land leek het er nog op dat er met een beetje goede wil best viel samen te werken met de Duitsers, maar naarmate de bezetting langer duurde bleek dat ook hij stevig aan de ketting lag van Duitse Verwalter. Het enige voordeel dat hij aanvankelijk bij de bezetting had, was het overschot aan vrije tijd dat hij aangenaam benutte door met zijn vrouw fietstochtjes te maken op een nieuw gekochte tandem.

Terwijl de top van het concern zich, zoals gepland, via Engeland naar de Verenigde Staten uit de voeten maakte, besloot Frits op eigen houtje in ons land te blijven - een besluit, waarvan nooit is komen vast te staan in hoeverre het al dan niet indruiste tegen zijn vaders wensen. Frits zelf omschreef de avond van de capitulatie als volgt: „Ik zocht mijn vrouw op. Voor ons beiden was het ogenblik voor een diepgaand overleg aangebroken. Ik was reserve-officier, met ervaring inzake productie en organisatie. Zou ik in Engeland een bijdrage kunnen leveren aan de oorlogspanning van onze bondgenoten? Of moest ik in Nederland blijven om met onze Philipsmensen, die zich nu zeker verlaten zouden voelen, wel en wee in de komende oorlogstijd te delen? Over die grote vragen dachten wij diep na, volkomen bereid om datgene te doen, wat God van ons verlangde. Al spoedig voelden we met volkomen zekerheid, dat wij moesten blijven! En terwijl wij daar zaten, op de rand van ons bed, liet God ons zien: „Voel de taak die je nu krijgt niet als een zware last, maar je bent uitverkoren dat je deze verantwoordelijkheid mag dragen.” En zo bleef Frits, als uitverkorene Gods.

Frits Philips was nu weliswaar

De toenemende bemoeienis van de Duitse bezetters was hem een doorn in het oog en bovendien realiseerde hij zich dat zijn aanblijven als 'hoogste baas' wel eens verkeerd kon worden uitgelegd, zowel door de Eindhovense bevolking als door de uitgeweken Philipstop. Tekenend is dat hij zijn best deed om niet lachend samen op een foto te komen met een of andere Germaanse grootheid. Zoals hij later schreef: „Toch stond zo'n foto ergens in een krant die natuurlijk in Londen is beland. Het laat zich denken, wat daar is gezegd: 'Kijk toch eens hoe Frits Philips met die Seyss Inquart aanpapt!'”

Toen Frits begin mei 1943 door de Duitsers op zijn kantoor gearresteerd werd, reageerde zijn vrouw dan ook opgewekt met de woorden dat dit eigenlijk wel goed uitkwam, „want stel je voor dat de oorlog voorbij was en jij had niet gezeten...”. De aanleiding voor de arrestatie was een spontane staking die zich vanuit Twente naar het zuiden had uitgebreid. De staking was een reactie op de plannen van de Duitsers om Nederlandse oud-militairen

alsnog in krijgsgevangenschap weg te voeren en legde ook Eindhoven plat. De Duitse reactie was barbaars. Zeven willekeurige Eindhovense 'werkweigerers' werden geëxecuteerd. Frits Philips - die overigens tegen de staking was geweest - werd opgepakt en per taxi overgebracht naar het interneringskamp in Haaren. Hij was opgelucht. Hij voelde zich verlost van de zware last een fabrieksdirecteur in oorlogstijd te zijn. „Toch was het mij op dat ogenblik, alsof de loodzware last van de verantwoordelijkheid van mij afviel”, zou hij later opschrijven in zijn memoires.

Nadat was komen vast te staan dat Frits Philips niets van doen had gehad met de

munisten en Frits kon niet nalaten om er een grapje over te maken: „Mannen”, zei hij, „zo hoort het nu: het kapitalisme, gedragen door het communisme!” Na zijn overplaatsing naar St. Michielsgestel waren er weer andere voordeeltjes; zo verheugde hij zich op de tennispartijtjes met de andere geïnterneerden op een veld waarvoor hij zelf nog het gravel had gesponsord. Op 20 september 1943 werd Frits Philips weer in vrijheid gesteld. Nog geen jaar later besloot hij onder te duiken op het moment dat de Duitsers hem opnieuw wilden arresteren. Op 20 juli vertrok hij richting Betuwe, daarbij de raad van zijn vrouw en zijn zus in de wind slaand om zijn opvallende voortanden te la-

Philips. Inmiddels 91 jaar oud, kreeg hij begin 1996 in het woonhuis van de Israëlische ambassadeur in ons land nog de Yad Vashempenning overhandigd, een eerbetoon namens de nog in leven zijnde 'Philips-joden'. Doordat ze in Eindhoven en in Vught voor Philips hadden gewerkt, hadden deze joden een speciale status toen ze in juni 1944 in het dodenkamp Auschwitz aankwamen. Als zogenaamde Philips-Facharbeiter wisten de meesten van hen de oorlog te overleven. En daarmee vormden ze een eenzame uitzondering op het lot dat de rest van de Nederlandse joden in de Duitse kampen was beschoren.

Binnen de Philipsfabrieken had men overigens al eerder geprobeerd de joodse Philips-werknemers en hun gezinnen in veiligheid te brengen. Een ultieme poging om via Zwitserse sluipwegen bij de inmiddels naar de VS geëvacueerde Frans Otten contact geld los te peuteren om hen 'vrij' te kopen, mislukte echter. Otten weigerde. Het was een hevige teleurstelling. In plaats van de emigratie naar Spanje, werden de Eindhovense joden - als laatsten in ons land - op transport naar Vught gezet. Het was typerend voor Frits Philips dat hij de eer van de joodse onderscheiding niet voor zich alleen op wilde eisen. „Zovelen hebben toen meegeholpen. We vonden het absoluut vanzelfsprekend om te doen wat we konden. De onderscheiding wil ik dan ook zien als een waardering voor de geest die er toen bij Philips heerste en waarvan ik hoop dat die er nu nog heerst”, zei hij in zijn dankwoord.

De herinneringen aan kamp Vught zouden een rol blijven spelen in het leven van Frits

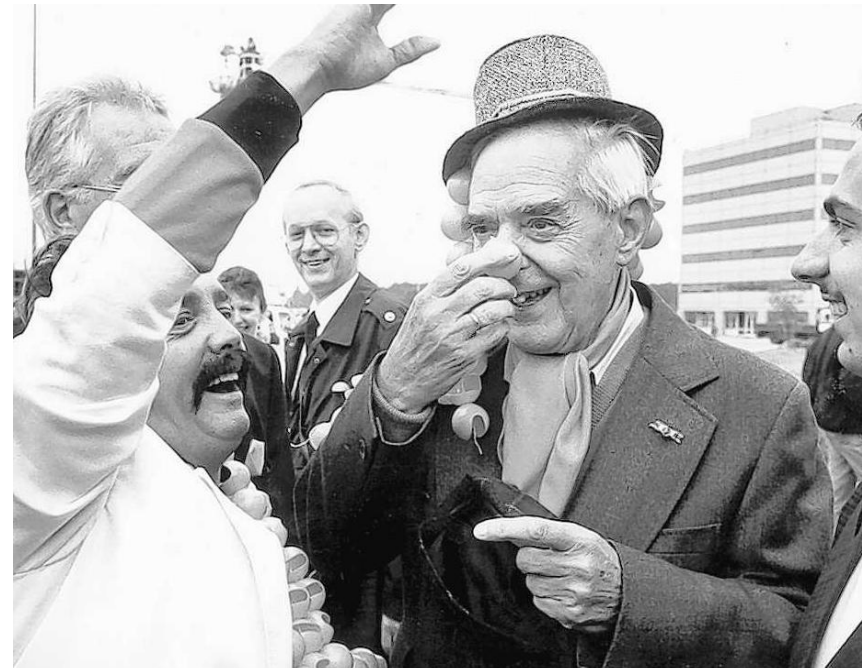
► De Eindhovenaren hielden van 'hunne' Frits

• Frits Philips komt thuis na een vlucht met een van de Fokker F27's die behoorden tot de Philips luchtvaart welke toen, oktober 1973, nog gestationeerd was op vliegveld Welschap.

• De Israëlische ambassadeur Jossi Gal overhandigt op 11 januari 1996 de Yad Vashem-onderscheiding aan Frits Philips, die de onderscheiding kreeg omdat hij met inzet van zijn eigen leven tijdens de Holocaust joodse medeburgers probeerde te redden. Foto Toussaint Kuipers

• Frits Philips zet de feestneus op bij de aankomst van het Nederlands Voetbalelftal, op Eindhoven Airport, na het behalen van de Europese titel. Foto Ton van de Meulenhof

• Er gaat niets boven een Philishave, probeert Frits Philips duidelijk te maken tijdens een bijeenkomst van Philips Drachten, onder toezicht van de plaatselijke directeur Van de Berg. Foto Hans Slotboom

De Eindhovenaren hielden van 'hunne' Frits

► Vervolg vorige pagina

Na de bevrijding bleek het karakter van Frits Philips definitief te zijn bepaald door de oorlog, de filosofische en politieke beschouwingen onder de prominente gijzelaars in St. Michielsgestel en, hoe kan het anders, door de Morele Herbewapening. Terwijl Frans Otten na diens terugkomst uit de VS weer strak de touwtjes in handen nam, werd Frits de 'zachte' sector van het beleid toegeschoven om in de jaren daarop uit te groeien tot de kampioen van het harmonie-model. De klassenstrijd diende vergeten te worden en arbeiders en ondernemers moesten in eendrachtige samenwerking de schouders onder het bedrijf zetten.

De winst was uiteraard voor de ondernemer, maar die zou op zijn beurt als een goede vader zorg dragen voor zijn personeel. Er moest, zoals Frits Philips het in 1945 formuleerde, „niet alleen maar gewerkt worden om de produktie of om het behalen van een rendement. Wat voorop moet staan is het dienen van het algemeen belang vóór het eigen belang; onder de doelstellingen moet ook gerekend worden het prefereren van welvaart op lange termijn, het geven van de grootst mogelijke zekerheid aan de mensen die in de onderneming werken. De mens wordt hoger aangeslagen dan de machine. Kortom: in de onderneming werken allen voor één doel en ieder krijgt zijn deel.”

Deze gedachten kregen, zij het sterk afgezwakt, vorm in het tweede artikel van de nieuwe statuten van Philips van 26 juli 1946. Daarin heette het dat „de onderneming zal streven naar een welvaartsbeleid op lange termijn en naar een maximaal nuttige werkgelegenheid.” Het artikel zou er jarenlang blijven staan, maar werd na zijn afscheid als president-directeur geschrapt, omdat het eenvoudigweg nooit enige werkelijke betekenis had gehad. („Ze vonden het een beetje slap of weet ik wat”, zei hij er later over.) Zoals bij elk ander bedrijf zouden de grenzen van het personeelsbeleid ook bij Philips altijd steenhard bepaald worden door de rendementscijfers en niet door een wettig humanisme.

Op vakbondsacties zou Frits Philips immer wrevelig blijven reageren. Zoets paste niet in zijn ethiek van de „geest van volkomen samenwerking”. Hij reageerde bij stakin-

gen of arbeidsonrust dan ook steevast als de teleurgestelde vader die geconfronteerd wordt met het kattenkwaad van zijn stoute kinderen. „Man, zet die machine toch aan het werk”, zei hij toen meteen na de oorlog de arbeiders van de metaalwarenfabriek in Eindhoven het werk neerlegden omdat hun werktijden zonder enig overleg waren veranderd. Toen ook nog bleek dat het die dag zijn verjaardag was, zeiden de stakers deemoedig: „Ach meneer, als we dat hadden geweten, dan hadden we het vandaag niet gedaan.”

„Hij was”, zei ir. Noordhof bij gelegenheid van de negentigste verjaardag van Frits, „vooral een leider van mensen, meer nog dan een zakenman.”

Die patriarchale paste prachtig bij de 'staatsbezoeken' die Frits na de oorlog vele malen tot ver over de grenzen zou af-

leggen. Hij was verguld met elk vertoon van afhankelijkheid. „Daar kwam ik op bezoek als de heer uit het verre Nederland, ik heette Philips en daarom hadden de meisjes haar mooiste kleren aan, het ravenzwarte haar getooid met bloemen, wat een kostelijk gezicht bood”, schreef hij vergeenoegd naar aanleiding van een bezoek aan Azië. En „men is ons daar zeer dankbaar voor de geboden werkgelegenheid” zoals hij innig tevreden schreef na een visite aan een van de Zuid-Afrikaanse thuislanden.

Frits Philips was ervan overtuigd dat hij als grootindustriël recht had op de dankbaarheid van de wereld en kon dan ook geschokt reageren als de ontvangst over de grens eens niet zo plezierig uitviel. Nadat hij eens in India per toeval verzeild was geraakt in een opgewonden protestdemonstratie - waarvan de aanleiding een loonsverlaging was - sprak hij als een beleedigde majesteit een personeelsafvaardiging toe met de woorden dat ze zich als animals hadden gedragen. „Dat maakt mij diep bedroefd. Wat moet ik als ik terug ben in Europa zeggen? Dat die Indiërs zich aanstellen als beesten?”, sprak hij vermanend. Toen de diepbedroefde Frits vervolgens dreigde nooit meer terug te zullen komen, hadden 'sommigen tranen in de ogen'.

Ad Teulings, auteur van het boek 'Philips, geschiedenis en praktijk van een wereldconcern', omschreef de top van het concern ten tijde van het presidentschap van Frits Philips als 'een constitutionele monarchie'. „Frits Philips”, zo schreef hij, „is daarin het staatshoofd met ceremoniële en representatieve functies. Achter hem bepaalt het kabinet van vice-presidenten de kernpunten van het beleid.” Die uitgeholde functie beviel

Frits Philips uitstekend. In alle eerlijkheid gaf hij in zijn mémoires toe dat hij in daadkracht de mindere was van Frans Otten, de man die hij in 1961 zou opvolgen. „Ik koesterde veel belangstelling voor de dingen die goed gingen, maar had minder interesse voor wat beroerd liep, terwijl Otten bij voorkeur zijn aandacht op de zorgkinderen hield”, zo schreef hij. En daar waar Otten alle cijfers op een rijtje had, schreef Frits dat het „doorgonden van de cijfers niet in mijn aard lag.” Hij was, kortom, een „man van de hoogconjunctuur”, een ondernemer die de tijd meehad, een zondagskind zogezegd.

Inderdaad, hij had zijn tijd mee. In de tien jaar dat Frits Philips president-directeur was steeg de omzet met sprongen (volgens eigen opgave van 4,9 miljard tot 18,1 miljard) en nam ook het aantal personeelsleden toe van 226.000 in 1961 tot 367.000 in 1971. De sky was weliswaar niet altijd the limit (halverwege was er een nare depressie en ook het avontuur in de grote computers werd een financiële flop), maar de kleurentelevisie, de eerste investeringen in de 'kabel' en vooral de wereldsucces van het cassettebandje gaven zijn 'regeerperiode' een gouden glans.

Voor Frits Philips was het allemaal reden genoeg om bij het 75-jarig jubileum van de firma (1966) royaal uit te pakken. Op het feest - dat in Eindhoven van de proporties aanman van een uitbundige koningin - werd hij bejubeld door het 'duurste mannenkoor ter wereld', de Hoofdstafstaar,

waarin de hele Philipstop school ging. Zelf hield hij een Brabantse speech in de boerenkiel waarin hij zo graag gezellige bijeenkomsten placht op te luisteren. Maar het onbetwiste hoogtepunt was de opening van 'zijn' Evoluon. Al sinds de wereldtentoonstelling van 1958 in Brussel had Frits Philips gedroomd van een eigen expositieruimte. Of schoon al spoedig bleek dat er een eeuwig exploitatietekort voor het gebouw zou ontstaan, wist hij de plannen door te drukken. Het Philips-imago mocht gerust een paar centen kosten. Om de plannen te verwezenlijken diende hij het zelfs op een akkoordje te gooien met de toenmalige minister van Volks-

huusvesting, Bogaers, die van mening was dat al die bouwenergie beter in woonhuizen gestopt kon worden. Maar zoals de geschiedenis al vaker had laten zien, toonde Den Haag zich ook nu bereidwillig te buigen voor de wensen uit Eindhoven.

Het heeft Frits Philips dan ook pijnlijk getroffen toen datzelfde Evoluon door zijn opvolgers genadeloos voor het publiek werd gesloten. „Dan doet men of dat niet zo'n groot succes is geweest, maar het was wél een groot succes”, zei hij naderhand ietwat verbitterd.

Begin jaren zeventig trok hij zich weliswaar terug uit het dagelijkse gewoel van het concern, maar hij verdween daarmee niet van het toneel. Integendeel. Op een riante bovenverdieping van het hoofdkantoor nestelde hij zich tussen een verzameling antieke tin-

nen borden en bekers om van daaruit de wereld te bestoken met die twee andere stokpaardjes van hem: een nieuwe nationale luchthaven in West-Brabant en de Stirlingmotor. Dat laatste project had hij als erfenis overgenomen uit de Philipsboedel en tot zijn laatste snik zou hij heilig blijven geloven in het uiteindelijk commerciële succes van de milieuvriendelijke heteluchtmotor. Gevraagd naar zijn wensen, zei hij op zijn negentigste verjaardag: „Dat ik in ieder geval nog 95 mag worden, dat de Stirlingmotor snel in produktie komt en dat Eindhoven weer een nieuw POC krijgt, speciaal voor de amateurkunst. Want het is en blijft triest dat Philips de voormalige theaterzaal heeft afgebroken.”

Want ook dat deed hem zeer: de afbraak van dat andere paradijsje, het Philips Ontspannings Centrum.

Hij werd honderd. Het werd een uitbundig feest. Er werd gevlagd, de stad liep in speciale T-shirts met het hoofd van de honderdjarige Frits erop, er waren speciale feestmunten en de ene na de andere voorname gast liet zich aandienen op de Wielewaal. Hij genoot. Het heeft hem ongetwijfeld doen denken aan die andere dag.

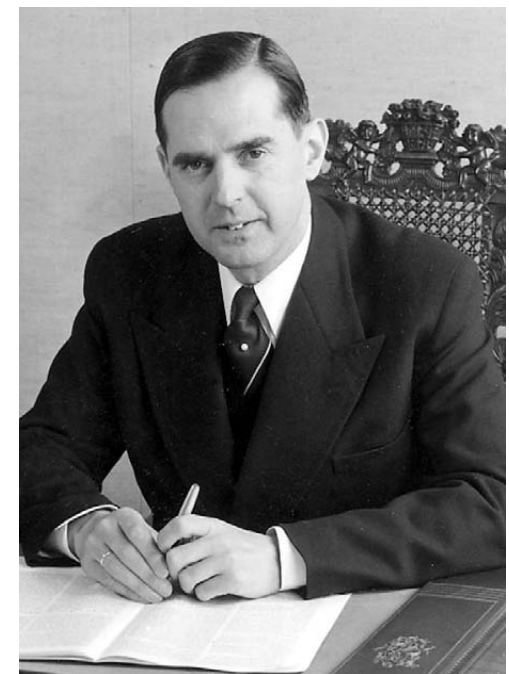
Het was oorlog. De Eindhovense Philipsfabrieken bestonden vijftig jaar. Het zou een jubileum in stilte worden. Maar diezelfde dag trotseerde heel Eindhoven alle ijzernen verboden van de Duitse bezetters om in een spontane optocht hulde te gaan brengen aan Frits en zijn vrouw. De stad juichte en elke juichkreet was een daad van verzet. Het was een uniek moment in de Nederlandse geschiedenis, een moment dat nergens anders herhaald zou worden.

De Eindhovenaren hielden van 'hunne' Frits.

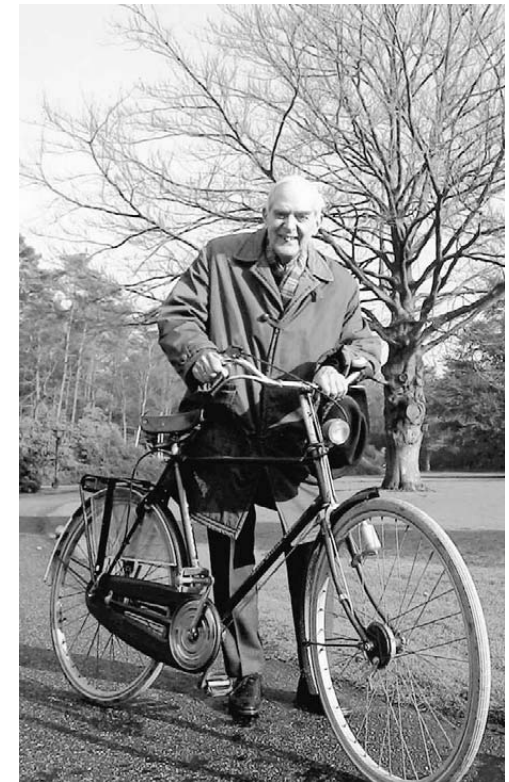

● Frits Philips krijgt van gildebroeders de vendelgroot gebracht tijdens de lustrumviering van het Philipshuis in april 2000.
Foto Kees Martens

'Stirlingmotor en nieuw POC in Eindhoven'

● Ir. Frits Philips in 1955.

Fietsen kon Frits Philips nog als de beste, hier in februari 1990. Foto J. Marks

● Bij de hulding van zijn 'cluppie' PSV als landskampioen op 10 mei 1986 kon Frits Philips het niet laten te showen met de extra editie van het Eindhovens Dagblad.
Foto Ton van de Meulenhoef

● Bij het kennismakingsbezoek van Máxima, toen nog verloofde van kroonprins Willem-Alexander, aan Eindhoven was Frits Philips ook van de partij, geflankeerd door commissaris van de koningin mr. Frank Houben en de toenmalige directeur van Philips Nederland De Lange (met paraplu).
Foto Ton van de Meulenhoef

● Tijdens de wedstrijd PSV-Feyenoord in februari 2000 laat Frits Philips zich gemuseerd eren als 'lichtend voorbeeld' voor managers.
Foto Kees Martens

● Frits Philips en oud-Philips-topman Wisse Dekker samen in Frits' oude kantoor.
Foto Jurriaan Balke